

Patientstatistik 2017. Arbets- och miljömedicinska mottagningen

Författare:

Carolina Bigert
Överläkare, Med Dr, CAMM Stockholm

Alkistis Nalbanti
Statistiker, CAMM Stockholm

Titel: Patientstatistik 2017. Arbets- och miljömedicinska mottagningen

Rapport: 2018:02

ISBN: 978-91-88361-16-5

Centrum för arbets- och miljömedicin arbetar för att minska arbets- och miljörelaterad ohälsa genom att identifiera och förebygga olika risker i arbets- och omgivningsmiljön. Vi arbetar med patientutredningar och kartläggning av risker, informationsspridning, undervisning och forskning. Läs mer på webben: camm.sll.se

Innehåll

INLEDNING	4
HUR MÅNGA PATIENTER?.....	4
VILKA ÄR ORSAKERNA TILL REMISSERNA?	5
VEM REMITTERADE PATIENTERNA?	7
VILKA HAR DELTAGIT I PATIENTUTREDNINGARNA?	8
HUR BEDÖMDES SAMBANDET MED ARBETS- ELLER OMGIVNINGSMILJÖN?	9
SAMMANFATTNING.....	9

Inledning

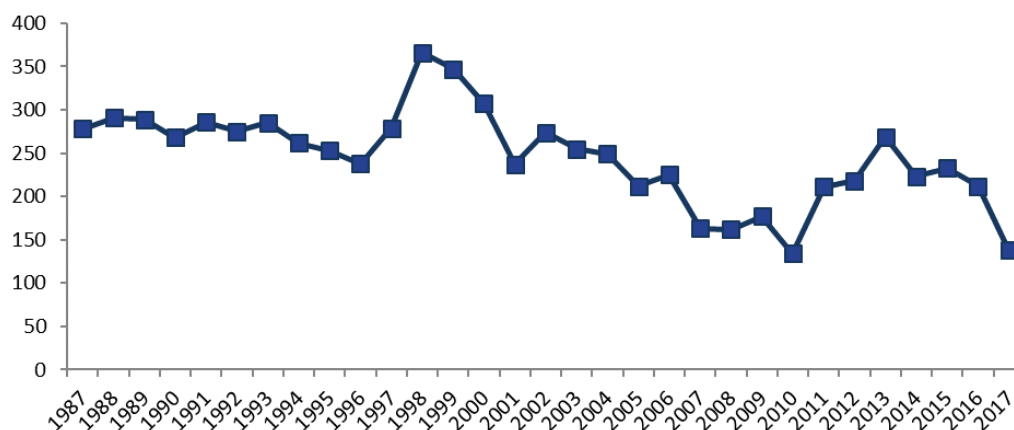
Här presenteras en sammanställning av verksamheten under 2017 vid den Arbets- och miljömedicinska patientmottagningen vid Centrum för arbets- och miljömedicin, Stockholms läns landsting. Vid mottagningen utreds patienter med besvär som misstänks bero på arbets- eller omgivningsmiljön, efter remiss från läkare, Försäkringskassan eller AFA. Vi tar huvudsakligen emot patienter från Stockholms län och Gotland. Vid mottagningen finns läkare, sjuksköterska, yrkeshygieniker, miljöhygieniker, ergonom, psykolog och kurator.

Syftet med sammanställningen är att få en överblick över verksamheten, följa förändringar i antal patienter, panoramata av orsaker till remittering, vilka som remitterar, och hur sambandet mellan sjukdomar och arbetet eller omgivningsmiljön bedöms.

Hur många patienter?

Under 2017 hade vi 138 nybesök hos läkare vid mottagningen (212 nybesök 2016). Ytterligare 38 utredningar genomfördes telefonbaserat (utan remiss) till gravida (22 gravidutredningar 2016) som undrat över risker i samband med arbetet eller omgivningsmiljön. Sedan 2016 hänvisas gravida som har frågor kring exponering i arbetsmiljön i första hand till företagshälsovården om sådan finns. Samtidigt har antalet gravida egenföretagare som önskar rådgivning och intyg ökat. De har numera möjlighet till graviditetspenning vid risker i arbetsmiljön varvid Försäkringskassan kräver ett särskilt läkarutlåtande. Tidstrenden i antalet nybesök (gravidutredningar ej inkluderat) på mottagningen presenteras i figuren nedan:

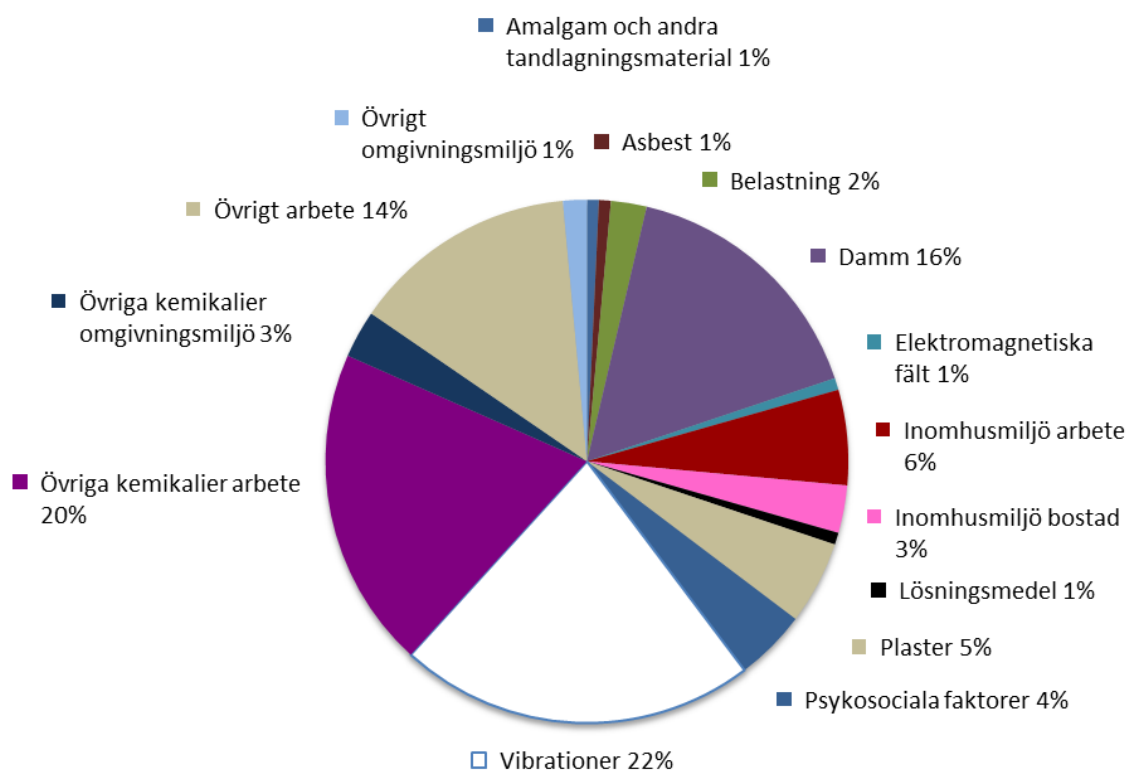
Antal nybesök per år, 1987-2017

Räknat på de senaste 18 åren (2000-2017) har antalet nybesök legat på i medeltal 217 per år, vilket är högre än antalet nybesök 2017. Vi har sedan november 2016 infört en ny policy för patienter med besvär av inomhusmiljön vilket medfört att färre sådana patienter utretts vid mottagningen och detta avspeglas i årets statistik. Statistiken fram till och med 2007 avser enbart den Arbetsmedicinska mottagningen och från och med 2008 en sammanslagen Arbets- och miljömedicinsk mottagning. Yrkesmedicinska kliniken vid Huddinge sjukhus slogs samman med den i Solna 1997. Statistiken från och med 1998 avser därför hela länets nybesök medan den för perioden 1982-1997 enbart avser den norra länsdelen.

Vilka är orsakerna till remisserna?

Fördelningen av olika exponeringar bland dem som remitterades och kom på nybesök under 2017 framgår av följande diagram:

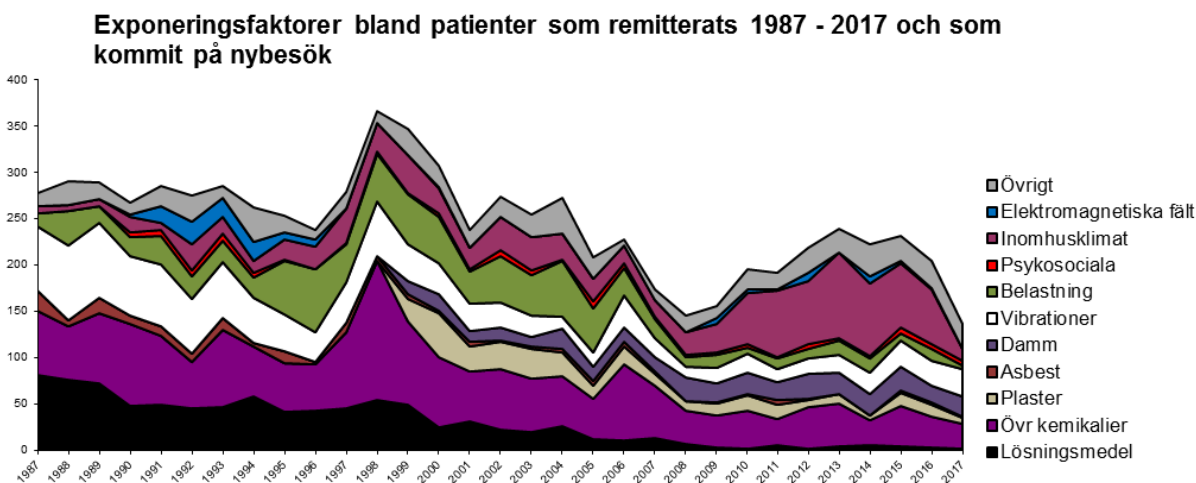

Det är numera frågeställningar kring vibrationsskador som är dominerande (totalt 22 % av alla utredningar jämfört med 14 % 2016). Trots att andelen utredningar av vibrationsskador har ökat så har det absoluta antalet vibrationsskadeutredningar legat ganska konstant de senaste åren (30 patienter 2017, 28 patienter 2016 och 2015). Den

ökade andelen beror på ett minskat antal patientutredningar totalt, framförallt med anledning av det lägre antalet inomhusmiljöutredningar. Både andelen utredningar kring exponering från dålig inomhusmiljön på arbetet (6 %) och i bostäder (3 %) har minskat. Frågeställningar kring olika typer av kemikalier i arbetsmiljön är den näst största gruppen (20 % för kemikalier utöver plaster och lösningsmedel). Andelen remisser med frågeställningar kring exponering för damm (16 %) ligger fortfarande högt och något lägre för plaster (5 %). Andelen frågor kring psykosociala faktorer (4 %) och belastning (2 %) är fortfarande låg. Vi hade bara en patient vardera för respektive frågeställning om lösningsmedel, asbest, amalgam och andra tandlagningsmaterial och elektromagnetiska fält.

Sedan 2009 redovisas "Amalgam och andra tandlagningsmaterial" separat. Tidigare ingick dessa i gruppen "Övrigt" (vid presentation av panoramat över tid nedan är dock amalgam fortfarande inkluderat i gruppen "Övrigt"). Före 1998 fanns en egen grupp för "Bildskärm" men nu ingår bildskärm i gruppen "Elektromagnetiska fält". Gruppen "Inomhusklimat" är numera uppdelad i "Inomhusmiljö arbete" och "Inomhusmiljö bostad" (men vid redovisning av förändringar i panoramat nedan är dessa två grupper hopslagna) och gruppen "Övrigt" är uppdelad i "Övrigt arbetsmiljö" respektive "Övrigt omgivningsmiljö" (även dessa två grupper är hopslagna vid redovisning av panoramat över tid).

Förändringar i panoramat jämfört med tidigare år framgår av följande diagram:

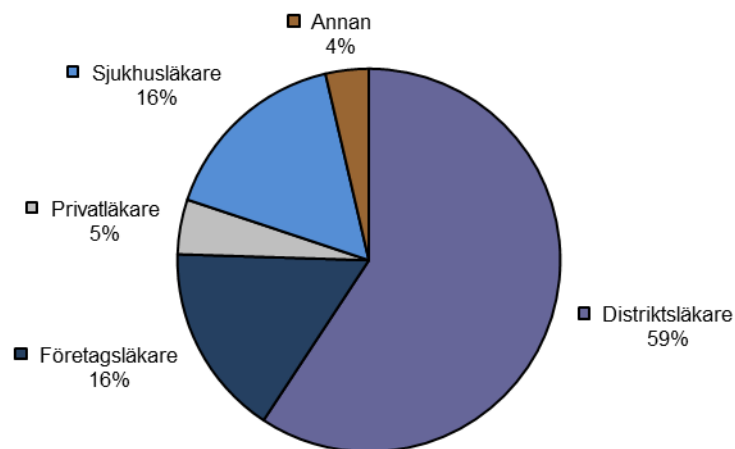

I ett längre tidsperspektiv ser vi en sjunkande trend avseende utredningar kring exponering för organiska lösningsmedel, belastning och asbest. Andelen utredningar av vibrationsskador ligger åter på en hög nivå. Vi har de senaste 9 åren haft en ökande andel utredningar avseende besvär av inomhusmiljön men den trenden har nu vänt med anledning av ändrad policy för handläggning av de ärendena.

Vem remitterade patienterna?

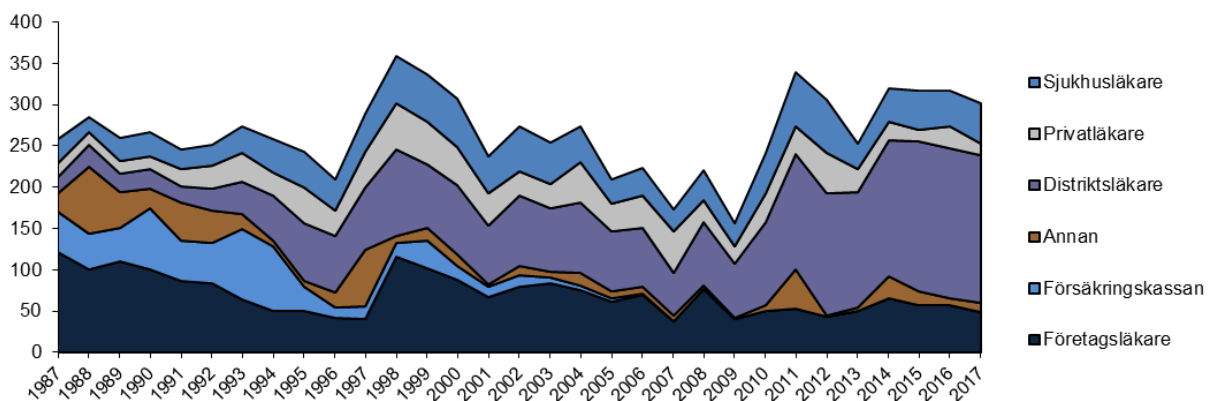
Fördelningen bland inremitterande läkare framgår av följande diagram:

Inremitterande läkare 2017 för alla inkomna remisser

Distriktsläkare/allmänläkare stod för den största andelen av remisserna vilket motsvarade 59 % av remisserna (57 % 2016), följt av företagsläkare, sjukhusläkare och privatläkare. Bland sjukhusläkare är det till stor del läkare vid lung- och allergikliniker som remitterar. Tidstrender i vilka som remitterar framgår av följande diagram:

Inremitterande läkare 1987-2017 för alla inkomna remisser

I ett längre tidsperspektiv ses att allmänläkarna/distriktsläkarna har stått för en allt större andel av remisserna medan företagshälsovården har en något minskande andel. Försäkringskassan remitterar inte längre patienter till mottagningen.

Vilka har deltagit i patientutredningarna?

Alla patienter har vid de 138 nybesöken träffat och utretts av **läkare**.

- Av dessa var det 110 patienter som även utreddes av **yrkeshygieniker** avseende exponering för kemiska eller fysikaliska arbetsmiljöfaktorer och/eller rådgivning kring t ex skyddsutrustning (jämfört med 112 patienter 2016 och 132 patienter 2015) och 21 utredningar föranledde arbetsplatsbesök (23 arbetsplatsbesök 2016 och 45 arbetsplatsbesök 2015).
- Det var 10 patienter som utreddes av **miljöhygieniker** avseende exponering för miljöfaktorer (26 patienter 2016 och 29 patienter 2013) och 8 hembesök gjordes under året (24 hembesök 2016 och 2015).
- Det var 5 patienter som utreddes av **ergonom** avseende exponering för belastning i arbetet (12 patienter 2016 och 10 patienter 2015). Inget arbetsplatsbesök gjordes (ett arbetsplatsbesök 2016 och 2015).
- Utredning eller bedömning av **psykolog** gjordes för 14 patienter (17 patienter 2016 och 2015) varav en var remitterad direkt till psykolog. Psykolog har haft sammanlagt 114 återbesök under året inkluderande stöd, KBT-kontakter och arbetsskadeutredningar (104 återbesök 2016).
- **Kurator** har haft 26 nybesök (varav 6 per telefon) för bl.a. information om sjuk- och arbetsskadeförsäkringar, yrkesrådgivning och fortsatt stöd (10 nybesök 2016) och ett återbesök (3 återbesök 2015).
- I flertalet patientutredningar har vår **sjuksköterska** utfört blodprovstagning, lungfunktionsundersökning med spirometri och/eller exhalerat NO.

Vid de 38 graviditetsutredningarna har alla patienter fått rådgivning av **läkare** varav **yrkeshygieniker** gjort exponeringsutredning för 10 patienter inklusive 8 arbetsplatsbesök (6 exponeringsutredningar 2016 och 2 arbetsplatsbesök).

Hur bedömdes sambandet med arbets- eller omgivningsmiljön?

Vid utredningar som avslutades under 2017 (graviditetsutredningar ej inräknade) bedömdes sambandet mellan sjukdom och arbets- eller omgivningsmiljön som säkert eller sannolikt i 60 %, mindre troligt eller säkert ej i 32 % och som ej bedömbart/ej aktuellt i 8 % av utredningarna, vilket motsvarar en ungefär lika stor andel som bedömts ha säkert eller sannolikt samband jämfört med 2016 då motsvarande andel var 58 %.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har vi under 2017 handlagt 138 nybesök hos läkare, varav 110 patienter även utretts av yrkeshygieniker, 10 av miljöhygieniker, 5 av ergonom, 14 av psykolog och 26 har träffat kurator. Sjuksköterska har medverkat i flertalet utredningar. Vi har dessutom genomfört 38 graviditetsutredningar. De fem vanligaste orsakerna till utredning var exponering för vibrationer, olika typer av kemikalier, damm, inomhusmiljö och plaster. Andelen utredningar av besvär relaterat till exponering för dålig inomhusmiljö har minskat betydligt vilket beror på att vi infört en ny policy för dessa patienter. Allmänläkarna är den alltmer dominerande gruppen av inremitterande läkare och företagsläkare är fortfarande den näst största gruppen.